

**ယုံကြည်ချက်အကျဉ်းသားများအားလွတ်မြောက်ခွင့်ပေးရန်အတွက်
ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှလွတ်တော်အမတ်များကတောင်းဆို**

ဘရပ်ဆဲလ်၊ ၁၁ အောက်တိုဘာ ၂၀၁၆။ ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှ လွတ်တော်အမတ်များက ယနေ့ကျင်းပသည့် အခမ်းအနားကိုတက်ရောက်လာကြသည့် ဥရောပသမဂ္ဂ အဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများမှ နိုင်ငံခြားရေးဝန်ကြီးများထံသို့အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝန်းတွင် ဖမ်းဆီးထောင်ချခံထားရသော ယုံကြည်ချက်အကျဉ်းသားများအား လွတ်မြောက်ခွင့်ပေးရန်အတွက် အလျင်အမြန် ဆောင်ရွက်မှုပြုရန်တောင်းဆိုထားသော အိတ်ဖွင့်ပေးစာတစ်စောင်ကိုပေးခဲ့ကြသည်။

“ယုံကြည်ချက်အကျဉ်းသားများကို လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်ပြုခြင်းသည် လူ့အခွင့်အရေးများကာကွယ်ရေးနှင့် မြှင့်တင်ရေးအတွက် ဥရောပနိုင်ငံများနှင့်အရှေ့တောင်အာရှနိုင်ငံများရှိအစိုးရများ၏ ပူးပေါင်းကတိကဝတ် ဆိုင်ရာများနှင့် စပ်လျဉ်းသောအမှာစကားတစ်ခုလည်းဖြစ်ပြီး နိုင်ငံသားအားလုံးအတွက် ရေရှည်အကျိုးဖြစ် ထွန်းမှုကိုရရှိစေမည့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုများကိုလည်းသေချာစေမည်ဖြစ်ပါသည်။” ဟုလွတ်တော်ကိုယ်စား လှယ်များကရေးသားခဲ့ကြသည်။

နိုင်ငံပေါင်း(၂၂)နိုင်ငံမှ လွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ် (၉၃) ဦးလက်မှတ်ရေးထိုးထားသောအဆိုပါ အိတ်ဖွင့် ပေးစာကို (၂၁) ကြိမ်မြောက် ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့် အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှဝန်ကြီးများ အစည်းအဝေး (AEMM) အားထိုင်းနိုင်ငံ၊ ဘန်ကောက်မြို့တွင် ကျင်းပပြုလုပ်နေစဉ်အတွင်း ထုတ်ဝေခဲ့ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါအစည်းအဝေးတွင် ဥရောပသမဂ္ဂအဖွဲ့ဝင်နိုင်ငံများနှင့်အရှေ့တောင်အာရှဒေသမှ လွတ်တော် အမတ်များသည်ဒေသနှစ်ခုအကြား ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုကို မြှင့်တင်တိုးချဲ့နိုင်ရန် ကြိုးပမ်းမှု တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း အဖြစ် ပြဿနာရပ်များကိုဆွေးနွေးလျက်ရှိပါသည်။ နှစ်နှစ်တစ်ကြိမ်ကျင်းပသောအဆိုပါတွေ့ဆုံပွဲသည် ဒေသ နှစ်ခုမှ ခေါင်းဆောင်များအနေဖြင့် ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာလူ့အခွင့်အရေးများအတွက်ထောက်ပံ့မှုဆိုင်ရာ ၎င်းတို့၏ ကတိကဝတ်များကိုဖော်ထုတ်ပြသနိုင်မည့် အခွင့်အရေးတစ်ရပ်လည်းဖြစ်သည်ဟု လွတ်တော်အမတ်များက ပြောကြားခဲ့သည်။

“ရွေးကောက်တင်မြှောက်ခံရသောလွတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များအနေဖြင့် မိမိတို့နိုင်ငံသားများ ဖြစ်စေလိုသော ဆန္ဒများကိုသက်ဆိုင်ရာ နိုင်ငံခေါင်းဆောင်များသိရှိစေရေး၊ အလေးဂရုပြုရေးဆောင်ရွက်ရန်မှာ မိမိတို့၏တာဝန် ပင် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါသောကြောင့် အဆွေတော်တို့အနေဖြင့် ယခင်ကထားရှိခဲ့သောကတိကဝတ်များကို အကောင်အထည်ဖော်ဆောင်ရွက်ရေး၊ လိုအပ်သည့် အရာများဆောင်ရွက်နိုင်ရေးအတွက် တိုက်တွန်းအကြံပြု အပ်ပါသည်။” ဟု အဆိုပါစာတွင် ဖော်ပြထားသည်။

အဆိုပါစာတွင် လွှတ်တော်အမတ်များသည် အရှေ့တောင်အာရှတစ်ဝန်းရှိ ယုံကြည်ချက်ကြောင့် အကျဉ်းချခံ နေရသူများအနက်မှ ထင်ရှားသူအချို့အကြောင်းကိုဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ယင်းတို့တွင် မလေးရှားအတိုက်အခံ ခေါင်းဆောင် Anwar Ibrahim ၊ ဗီယက်နမ်လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာရှေ့နေ Nguyen Van Dai ၊ ထင်ရှားသော အရပ်ဘက်အစိုးရမဟုတ်သောအဖွဲ့အစည်းတစ်ခုဖြစ်သည့် Cambodian Human Rights and Development Association (ADHOC) မှ ဝန်ထမ်းတစ်ဦးတို့ပါဝင်သည်။ စာတွင်ဖော်ပြထားသောအဆိုပါပုဂ္ဂိုလ်များမှာ အရှေ့တောင်အာရှဒေသတွင် ယုံကြည်ချက်ကြောင့်အကျဉ်းချခံနေရသောသူအားလုံးမဟုတ်သေးဘဲ အဖွဲ့ဝင် နိုင်ငံ ၁၀ နိုင်ငံရှိသည့် အာဆီယံဒေသတစ်ဝန်းတွင်ရှိသော အမျိုးမတူသည့် အမှုအကြောင်းအရာများကို ဥပမာ အနေဖြင့် ဖော်ပြထားခြင်းသာဖြစ်သည်ဟုလွှတ်တော်အမတ်များကပြောကြားထားသည်။

ယုံကြည်ချက်ကြောင့် အကျဉ်းချခံနေရသူများအားတမူဟုတ်ချင်းလွှတ်ပေးရန်အပါအဝင် ယခင်က ထားရှိ ခဲ့သည့် ကတိကဝတ်များကို ထိထိရောက်ရောက်ဆောင်ရွက်နိုင်ရန်အတွက် ကျောထောက်နောက်ခံပြုရေး အတွက် အစိုးရများအနေဖြင့် အလျင်အမြန်ဆောင်ရွက်ရန်လိုသည်ဟု လွှတ်တော်အမတ်များကထပ်လောင်း ပြောကြားခဲ့သည်။

“အာဆီယံဒေသနှင့်နိုင်ငံတကာအစိုးရများ၊ သံတမန်များအနေဖြင့် နှစ်ဦးနှစ်ဖက်အကြား၊ ဘက်ပေါင်းစုံအကြား ဆွေးနွေးပွဲများတွင် ဒေသတွင်းလူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအရေးကိစ္စများတွင် ပိုမိုဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ကတိကဝတ်ပြု ပြောကြားမှုများကိုနားထောင်ခဲ့ကြပြီးဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် အောက်ခြေအဆင့်တွင် ယင်းဆွေးနွေးပွဲများအား အကောင်အထည်ဖော်ပြီးလက်တွေ့ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုမှာအလွန်နည်းပါးနေသေးတယ်” ဟုအဆိုပါအိတ်ဖွင့်ပေးစာ ကို လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သည့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာအာဆီယံလွှတ်တော်အမတ်များအဖွဲ့ဝင် ဖလေးရှားလွှတ်တော်အမတ် Charles Santiago က ပြောကြားခဲ့သည်။

ဒါပေမယ့် အခုကျင်းပမယ့် အစည်းအဝေးဟာခါတိုင်းလိုစီးပွားရေးအတွက်ဖြစ်ရန်မလိုပါဘူး။ ယုံကြည်ချက် ကြောင့် အကျဉ်းကျခံနေရသူတွေကိုလွတ်မြောက်စေခြင်းအားဖြင့်ခေါင်းဆောင်တွေအနေနဲ့ လူ့အခွင့်အရေးနဲ့ ပတ်သတ်ပြီး ဆွေးနွေးတဲ့အခါမှာ သူတို့ဘာတွေပြောခဲ့ကြတယ်ဆိုတာကို ခိုင်ခိုင်မာမာပြသပြီးတော့ အစည်းအဝေးကျင်းပရာ ဘန်ကောက်မြို့ကနေ အောင်အောင်မြင်မြင် ထွက်ခွာသွားနိုင်တဲ့အခွင့်အရေးပါဘဲ။

ယခုနှစ်အစောပိုင်းကာလက အာဆီယံခေါင်းဆောင်များသည် အမေရိကန်နိုင်ငံတွင် သမတအိုဘားမားနှင့် တွေ့ဆုံချိန်တွင် ပူးတွဲကြေညာချက်ထုတ်ပြန်ခဲ့ရာတွင် ဒီမိုကရေစီဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေး၊ ကောင်းမွန်သော အုပ်ချုပ်မှုစနစ်ဖော်ဆောင်ရေး၊ တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊ လူ့အခွင့်အရေးနှင့်အခြေခံလွတ်လပ်ခွင့်များကို ကာကွယ်မြှင့်တင်ရေးတို့အတွက် အတူလက်တွဲလုပ်ဆောင်ရေးကတိကဝတ်များ ဖော်ပြပါရှိပါသည်။

ယင်းကဲ့သို့ ကတိကဝတ်များရှိထားသော်လည်း အာဆီယံဒေသတွင် အရပ်ဘက်လူ့အဖွဲ့အစည်းများအတွက် လုပ်ဆောင်ရန်နယ်ပယ်အခြေအနေများ သိသာစွာလျော့ပါးလာမှုနှင့် ဒီမိုကရေစီစံနှုန်းများနှင့်လူ့အခွင့်အရေး ကာကွယ်မှုဆိုင်ရာတိုက်စားပျက်စီးလာမှုများပေါ်ပေါက်လျက်ရှိနေသည်။ လွန်ခဲ့သော ၃ နှစ် တာ ကာလ အတွင်းတွင် ထိုင်းနိုင်ငံတွင် စစ်တပ်အာဏာသိမ်းမှု၊ မလေးရှားနိုင်ငံနှင့် ကမောဒီးယားနိုင်ငံတွင် အတိုက်အခံ

နိုင်ငံရေးသမားများနှင့် အရပ်ဘက်အဖွဲ့အစည်းများကို အစိုးရကထောက်ပံ့ထားသူများကတိုက်ခိုက်မှု၊ ဖိလပ်ပိုင် နိုင်ငံတွင် မူးယစ်စစ်ပွဲဟုအမည်ခံထားသောတရားစီရင်မှုပြင်ပထက်ကျော်လွန်သတ်ဖြတ်မှုများနှင့် တရားဥပဒေ စိုးမိုးခြင်းယိုယွင်းပျက်စီးလာမှုများ ဖြစ်ပွားခဲ့သည်။ လတ်တလောအချိန်တွင် လာအိုနိုင်ငံနှင့် ဗီယက်နမ်နိုင်ငံ များတွင် အာဏာရှင်ဆန်သော နိုင်ငံရေးစနစ်များအဖြစ်တွယ်လျက်ရှိပြီးအရပ်ဘက်အဖွဲ့များအတွက် လုပ်ပိုင်ခွင့် နေရာများ ပိုမိုကန့်သတ်ထားခြင်းခံထားရသည်။

“ဒေသတွင်းတွင် နောက်ကြောင်းပြန်လှည့်မှုမှာစိုးရိမ်ဖွယ်ရာဖြစ်နေပြီးလူ့အခွင့်အရေးတက်ကြွလှုပ်ရှားသူများ၊ ဘလော့ဂါများ၊ စက်ရုံအလုပ်သမားများစသည့်အလွှာပေါင်းစုံမှအသံများမှာ ပစ်မှတ်ထားခြင်းခံနေရပါတယ်။ လွှတ်တော်အမတ်တွေတောင်မှ နှောင့်ယှက်နှိပ်စက်ခြင်းနှင့် အဖမ်းခံရခြင်းတို့ကနေမလွတ်ပါဘူး။ ဒီလိုမျိုး မကောင်းတဲ့လားရာကို ဆန့်ကျင်ပြီးလက်တွဲလုပ်ကိုင်နိုင်ဖို့အတွက် ဥရောပသမဂ္ဂဟာ အရေးပါတဲ့မိတ်ဖက် ပါဘဲ။ ယုံကြည်ချက်ကြောင့်အကျဉ်းကျနေသူတွေကို လွတ်မြောက်ခွင့်ပေးဖို့ မိမိတို့ရဲ့တောင်းဆိုမှုအပေါ်မှာ ဥရောပနိုင်ငံများမှ လွှတ်တော်ကိုယ်စားလှယ်များစွာရဲ့ထောက်ခံမှုကိုရရှိတဲ့အတွက် အလွန်ဝမ်းမြောက် မိပါတယ်” ဟု လက်မှတ်ရေးထိုးခဲ့သူတစ်ဦးဖြစ်သူ ကမ္ဘောဒီးယားလွှတ်တော်အမတ် Mu Sochua က ပြောကြား ခဲ့သည်။

ဥရောပတိုက်သည် အာဆီယံ၏ ဒုတိယအကြီးဆုံးကုန်သွယ်ဖက်ဖြစ်ပြီးဥရောပသမဂ္ဂသည် အာဆီယံအဖွဲ့ဝင် ခြောက်နိုင်ငံနှင့် ဒေသနှစ်ခုအကြားကုန်သွယ်ရေးဆိုင်ရာသဘောတူညီမှုများရရှိနိုင်ရန် ဆွေးနွေးညှိနှိုင်းမှု များကို စတင်ပြုလုပ်ခဲ့ပြီးဖြစ်ပါသည်။ လက်ရှိအချိန်တွင်လည်းဥရောပသမဂ္ဂသည် အာဆီယံနိုင်ငံများတွင် ပစ္စမ မြောက် အကြီးဆုံးရင်းနှီးမြှုပ်နှံသူဖြစ်ပြီး အာဆီယံဒေသပြင်ပမှ နိုင်ငံခြားတိုက်ရိုက်ရင်းနှီးမြှုပ်နှံမှု ၅ ပုံ ၁ပုံ ကျော်မှာ ဥရောပသမဂ္ဂနိုင်ငံများမှဖြစ်ပါသည်။

“ မိမိတို့အစိုးရများ၏အန္တိမတာဝန်ဝတ္တရားမှာ နိုင်ငံသားများ၏အခွင့်အရေးများကို လေးစားမှုရှိရန်ဖြစ်ပါတယ်။ ဒါပေမယ့် ဥရောပနိုင်ငံအစိုးရများအနေနဲ့ ရှေ့တစ်လှမ်းတိုးပြီးတော့ အပြောင်းအလဲတစ်ခုကို ဖော်ဆောင်ဖို့ အတွက် သူတို့ရဲ့သိသာထင်ရှားလှတဲ့ နိုင်ငံရေးနဲ့စီးပွားရေးဩဇာအရှိန်အဝါကို အသုံးချရမှာဖြစ်ပါတယ်။” ဟု Santiago က ပြောကြားခဲ့သည်။

“ တိုက်ကြီးနှစ်တိုက်လုံးမှာရှိတဲ့ နိုင်ငံသားများအားလုံးရဲ့အကျိုးစီးပွားဖြစ်ထွန်းစေမယ့် အာဆီယံနှင့် အကြား ဆက်ဆံရေးကိုတိုးမြှင့်နိုင်ဖို့မျှော်လင့်ပါတယ်။ နိုင်ငံရေးရာသဘောတူညီမှုတွေမှာ လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ သဘောဆောင်တဲ့ ဥပဒေအပိုဒ်တွေပါဝင်ဖို့လိုသလို ကူးသန်းရောင်းဝယ်ရေးသဘောတူညီမှုတွေကိုလည်း လူမှု အသိုင်းအဝိုင်းရဲ့အခွင့်အရေးတွေကိုကာကွယ်တဲ့နည်းမျိုးနဲ့သော်လည်းကောင်း၊ အကျိုးစီးပွားများဖြစ်ထွန်း စေရေးအတွက်သော်လည်းကောင်း ကာကွယ်ပေးနိုင်တဲ့ညှိနှိုင်းဆောင်ရွက်သင့်ပါတယ်”